

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

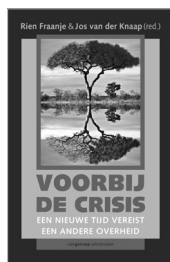
Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Rien Fraanje & Jos van der Knaap (red.)

Voorbij de crisis. Een nieuwe tijd vereist een andere overheid

Van Gennep | 2010 | 186 pp. | € 19,90 | ISBN 9789055157822

De crisis als ongetemd probleem

door *Pieter Omtzigt*

De auteur is oud-Kamerlid voor het CDA.

De overheid staat aan de vooravond van forse bezuinigingen en reorganisaties. Zelfs de PvdA wil in haar verkiezingsprogramma drie miljard euro bezuinigen op de overheid en bureaucratie. De partijen aan rechterzijde gaan daar nog overheen. *Voorbij de crisis* biedt in twaalf essays een tijdig overzicht van hoe moeilijk de plaats van de publieke sector geworden is. Vijf spanningsvelden worden benoemd: overheid en samenleving, overheid en markt, verticale organisatie versus horizontale samenwerking, controle versus vertrouwen en ten slotte verkokering versus eenheid van beleid.

De essays, twee over elk onderwerp, geven een goed beeld van de stand van zaken en een inzicht in veel spanningsvelden waarin de overheid werkt. Zo weet Evelien Tonkens helder te beschrijven waarom we juist op 'kleine leiders' (politieagenten,

docenten, ambulancepersoneel) neerkijken, en biedt Frank de Grave een duidelijk kader voor beter toezicht.

Het laatste inhoudelijke hoofdstuk, van Lotte van Vliet en Paul Frissen, slaat de spijker op zijn kop. Zij definiëren de huidige crisis als een *wicked problem* (dat wil zeggen een probleem dat niet duidelijk omschreven of afgebakend is en een sterke onderlinge afhankelijkheid met andere problemen kent) en schrijven terecht: 'Naast tekortschietsende kennis is er ook sprake van normatieve verdeeldheid. Het is daarom maar de vraag of de crisis een gepast aangrijpingspunt vormt voor hervormingen bij de overheid, al was het maar omdat de rol van de overheid onderdeel is van zowel de cognitieve onzekerheid als de normatieve dissensus.' Ofwel: we begrijpen onvoldoende van het probleem en hebben al helemaal geen gedeelde oplossingen.

Deze observatie echoot in elk hoofdstuk van dit boek door, alsook in de politieke arena. De samenleving beleeft een crisis in ten minste twee domeinen. Ten eerste is er het integratie/immigratievraagstuk, waar Wilders zeer uitgesproken standpunten

inneemt en niet altijd een helder antwoord krijgt. Ten tweede is er de financiële crisis met alle gevolgen van dien. Zo heeft de Nederlandse overheid binnen uren een groot deel van de Nederlandse financiële sector genationaliseerd. Lenin zou hoogst verbaasd toekijken: hij had echt veel meer moeite om na zijn machtsovername de controle te verwerven over de staatsspoorwegen. Over de ingrepen en de te nemen maatregelen moet nog een parlementaire enquête gehouden gaan worden, een duidelijk teken dat de politieke partijen nog geen conclusies durven trekken. Dat was ook tijdens de verkiezingscampagne duidelijk: er was geen duidelijke stellingname over de precieze toekomst van de financiële sector. Die analyse is echter wel belangrijk: de overheid heeft in antwoord op de crisis een aantal vergaande stappen ondernomen. Laat ons als voorbeeld de door de overheid afgegeven of impliciet gedekte garanties geven:

Garantieregeling	Omvang
Nationale Hypotheekgarantie Financiële sector	€ 100 miljard € 200 miljard (maximaal)
Depositogarantiestelsel	€ 365 miljard
ING Amerikaanse hypotheeklen	€ 22 miljard
Garanties op HVB-leningen	€ 30 miljard
IMF Extra Kapitaal	€ 8 miljard
Griekenland	€ 4,7 miljard
Europa	€ 26 miljard
IJsland	€ 1,3 miljard

De overheid staat impliciet (of expliciet) garant voor hypotheeklen, voor al het spaargeld (voor tegoeden tot honderdduizend euro) en voor andere landen en banken. Een analyse van de wenselijkheid en de tijdelijkheid van dit soort maatregelen is zeker op zijn plaats; in ieder geval méér dan een pleidooi voor

een integraal overleg – omdat de partijen elkaar nodig hebben – tussen overheid en

Lenin zou hoogst verbaasd zijn geweest als hij had gezien hoe de Nederlandse overheid binnen uren een groot deel van de Nederlandse financiële sector nationaliseerde

banken, zoals Shaktie Rambaran Mishre in haar bijdrage aan de bundel betoogt. Wie beschermt in dat overleg het belang van derden, zoals ondernemers zonder krediet, die zich nu in de steek gelaten voelen door beide partijen? En de vraag of zo'n overleg fouten voorkomen zou hebben of zou oplossen wordt in zijn geheel niet gesteld.

Zeer lezenswaardig was het pleidooi van Henrieke Boldering, Kim Herink, Anita Mikulic, Kim Oude Luttikhuis en Nadine Stermerdink. Als ambtenaren met de voeten in de klei analyseren zij wat goed gaat, wat fout gaat en wat goed fout kan gaan, met alle nuances. Als de politiek en de hele wereld nu juist aan bankiers vraagt hoe het beter kan, dan is het niet a priori verkeerd om aan ambtenaren te vragen hoe de overheid beter kan functioneren. En hun té bescheiden pleidooi voor eenvoud als kernwaarde dient ter harte genomen te worden. Als zelfs ambtenaren de regelgeving te ingewikkeld vinden, dan kan niet van een gewone burger verlangd worden dat hij er wel mee kan omgaan. Eigenlijk toch gek dat een burger een expert zou moeten inschakelen om te begrijpen of zijn vergunningaanvraag klopt of om de hoogte van een ww-uitkering na te rekenen.